

Kommunal Rapport

ANALYSE | FORELØPIGE TALL
2. april 2017

Aurland

40 % av nøkkeltallene er forbedret siste år

nr. 20 uten justering for inntektsnivå

Nøkkeltallene er klart svakere enn økonomiske forutsetninger skulle tilsi.

Annonse

90 | **KBN** Kommunalbanken
ÅR | Norge

Plasseringer i Kommunebarometeret 2010-2017

Rangeringen for 2017 er foreløpig. Endelig rangering blir klar sommeren 2017.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nøkkeltallene alene	122	182	34	49	6	12	175	20
Totaltabellen - justert for økonomiske forutsetninger	420	418	317	338	320	202	382	268
Rangering inntektsnivå	10	10	6	6	5	6	5	5
Grunnskole	97	47	62	16	41	22	26	7
Pleie og omsorg	373	355	268	299	47	23	320	53
Barnevern	19	293	378	347	213	279	346	124
Barnehage	334	311	18	39	161	33	356	188
Helse			71	56	54	61	164	255
Sosial	396	245	262	222	274			
Kultur		2	3	6	2	5	10	5
Økonomi	111	45	28	24	20	77	45	69
Kostnadsnivå		407	421	402	253	427	427	405
Miljø og ressurser	13		364	309	267	55	95	302
Saksbehandling			18	27	74	68		136
Vann, avløp og renovasjon			32	134	163	211	261	84

Dette er plasseringene slik de faktisk ble rapportert de ulike årene. Serien er ikke sammenliknbar over tid, fordi innholdet i barometeret også har endret seg over tid.

Utvikling i Kommunebarometeret - sammenliknbare tall

Plassering	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nøkkeltallene alene	235	40	159	128	60	101	106	20
Totaltabellen - justert for økonomiske forutsetninger	406	344	401	388	320	360	376	268
Grunnskole		62	180	91	118	50	39	7
Pleie og omsorg	376	347	305	218	101	115	119	53
Barnevern	14	66	264	339	99	305	304	124
Barnehage	222	392	50	205	240	52	264	188
Helse	145	39	136	34	132	328	166	255
Sosial	295	106	166	274	318			
Kultur	15	4	4	5	6	5	9	5
Økonomi	310	27	57	104	22	114	83	69
Kostnadsnivå			416	418	422	422	422	405
Miljø og ressurser	244	77	48	38	181	138	32	302
Saksbehandling	75		75	47	43	59		136
Vann, avløp og renovasjon		30	175	53	30	32	88	84

Plasseringene i denne tabellen er oppdatert med nøkkeltallene som er brukt i 2017-barometeret. Plasseringene vil derfor AVVIKE fra det som ble rapportert for ett eller flere år siden. På den annen side er tidsserien så sammenliknbar som det er mulig å få den.

Hovedanalyse - foreløpig utgave, mars 2017

Plasseringen er foreløpig, ettersom en del data først blir publisert i juni. Hvis vi ser bort fra kommunenes ulike økonomiske utgangspunkt, kommer Aurland på en 175. plass. Nøkkeltallene er klart svakere enn økonomiske forutsetninger skulle tilsi. Endelig tabell blir offentliggjort 21. juni.

Aurland er helt i toppsjiktet innen kultur og grunnskole. Kommunen er også inne på Topp 100-lista hva gjelder pleie og omsorg, økonomi og vann, avløp og renovasjon.

Kommunen har sine svakeste plasseringer innen enhetskostnader (405. plass), miljø og ressurser (302. plass) og helse (255. plass).

Kommunal Rapport gjør noen endringer i metoden hvert år. Nye og bedre nøkkeltall kommer til, mens andre fjernes. Dette påvirker kommunen. Innen pleie og omsorg har endringer i hvilke nøkkeltall som brukes, påvirket positivt. Det er i tillegg viktig å huske at mange ting ikke blir målt. En god plassering et enkelt år kan skyldes tilfeldigheter - på samme måte som en dårlig plassering. Likevel: I hovedsak vil kommuner som ligger langt nede på en tabell, som regel ha en del å lære av kommunene som er i toppen av den samme tabellen.

Grunnskolen: Avgangskarakterene på 10. trinn i Aurland har vært veldig gode de siste årene. Frafallet på videregående blant elever fra kommunen er lavt målt mot de fleste andre kommuner. Frafallet for kullet som startet i 2010 (talt opp i 2015) var langt lavere enn i foregående kull. Ny statistikk indikerer at skolene i kommunen bidrar relativt sett mye til elevenes resultater. Er dette tilfeldigheter, eller kan andre lære av Aurland

Pleie og omsorg: Målt mot hvor mange over 80 som faktisk bor på sykehjem, har kommunen en middels andel plasser avsatt til demente. Nasjonalt er anslaget at fire av fem gamle på sykehjem er demente. I Aurland er 40 prosent av

plassene ment for demente. Denne dekningsgraden er omtrent som for ett år siden. Ifølge tall fra Helsedirektoratet er det bare 83 prosent av de med funksjonshemninger, som får bistand til å delta i arbeid og studier. Andelen er ganske høy. De beste ligger på 96 prosent. Forutsatt at kommunen har gode tilbud på lavere trinn i omsorgstrappa, bør de fleste som bor på sykehjem ha omfattende bistandsbehov. I Aurland er det 68 prosent som er i denne kategorien. Snittet er 75 prosent. Skal andelen enda høyere opp, slik at ytterligere noen får tilbud i hjemmet i stedet?

Barnevern: Kommunen holder tremånedersfristen i barnevernet – det er veldig bra. Snittet i Kommune-Norge er at 86 prosent av sakene behandles innen den vanlige fristen. Sett de fire siste årene under ett, er statistikken middels. Vi har ikke oppdaterte tall for hvor stor andel av sakene som har tiltak i hjemmet. Snittet i Kommune-Norge er 60 prosent.

Barnehage: Ifølge statistikken har alle barn med rett på plass, også barnehageplass. Det er bra, og slik situasjonen burde være i de aller fleste kommuner. Bemanningen i barnehagene i Aurland er litt over middels. Som regel er bemanningen lavere jo større kommunen blir. Snittet er 11363 timer per årsverk. Vi vet ikke hvor stor andel av øvrige ansatte som har pedagogisk utdanning. 47 prosent av barna med minoritetsbakgrunn går i barnehage, ifølge tallene. Er det riktig? Hva gjør i så fall kommunen? Snittet for landet er 76 prosent. Ulike telletidspunkt for barn i barnehage og antall minoritetsspråklige barn er en feilkilde.

Sosialtjeneste: Vi har ikke data for hvor lenge de unge mottakerne går på sosialhjelp i Aurland. For de over 25 år er stønadstiden litt kortere enn i normalkommunen. Hele 43 prosent av dem som mottar sosialhjelp, er ikke registrert som arbeidssøkere. Hvorfor er det slik, og hvordan kan statistikken forbedres?

Kultur: Besøket i biblioteket er på et normalt

nivå, målt per innbygger. Av de voksne i kommunen er det 18 prosent som er registrert som aktive lånere på biblioteket. Kan kommunen gjøre noe for å få andelen høyere? Telemarksforskning setter sammen oversikt over hvor mange kulturarbeidere det er i kommunene, privat eller offentlig. I Aurland er sysselsettingen litt under normalen målt mot folketallet.

Økonomi: Resultatet var en del bedre enn for ett år siden. Resultatet var en del bedre enn for ett år siden. Målt over de siste fire årene har driftsmarginen vært solid. Kommunen har et stort disposisjonsfond. Det kan være fornuftig, men har kommunestyret et bevisst forhold til hvor mye som skal stå på fond? Kommunen skal ikke være bank heller. Kommunen har større omløpsmidler og fordringer enn egen rentebærende gjeld, og er dermed i en solid posisjon.

Kostnadsnivå: Netto utgifter til grunnskolen (korrigert for utgiftsbehovet) i Aurland er blant de høyeste i landet. Innen pleie og omsorg er kommunen blant de dyrest drevne i landet. Barnehagekostnadene er høye.

Kommunebarometeret i et nøtteskall

En årlig rangering av alle kommuner, foretatt av Kommunal Rapport på basis av offentlig tilgjengelige data fra offisielle kilder.

Litt forenklet kan vi si at vi måler Norges beste kommune. Første rangering ble publisert i 2010. 2017-barometeret inkluderer 141 ulike nøkkeltall innen 12 forskjellige kategorier.

Kommunal Rapport har alt ansvar for vektning, vurderinger og eventuelle feil i framstillingene. Vi har forutsatt at kommunene har rapportert korrekt. I noen få tilfeller har vi fjernet data som har framstått som mistenkelige. I de tilfellene står

kommunen uten data.

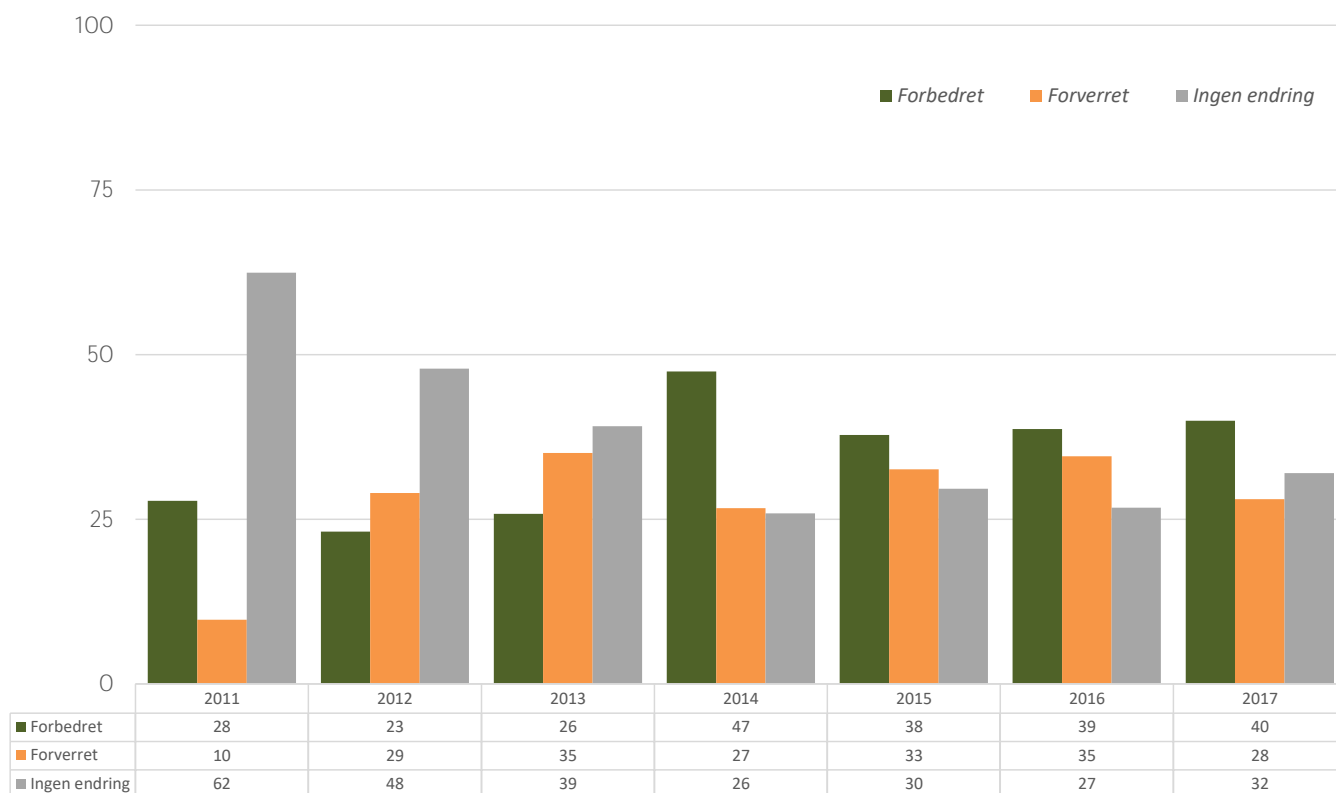
Hensikten er å gi et lettfattelig bilde av hvordan kommunen presterer målt mot resten av Kommune-Norge, for å bidra til en mer opplyst lokaldemokratisk diskusjon. Dette er ingen vurdering av om innbyggerne får gode nok tjenester, men om det ser ut til at kommunen har noe å lære.

Det er viktig å huske på at det kan finnes gode forklaringer bak en svak tabellplassering, og at tilfeldigheter vil spille en rolle. Viktigere enn tabellplasseringen er om kommunen har fått bedre eller dårligere nøkkeltall det siste året. En enkel tese er at

om hovedvekten av nøkkeltallene forbedres, leverer kommunen også samlet sett bedre enn før.

Vil du lese mer om kildene til nøkkeltallene som er brukt og hvorfor Kommunal Rapport lager denne rangeringen? Gå til denne artikkelen: kommunal-rapport.no/kommunebarometeret/2017/metode

Hvor stor andel av nøkkeltallene har blitt bedre?

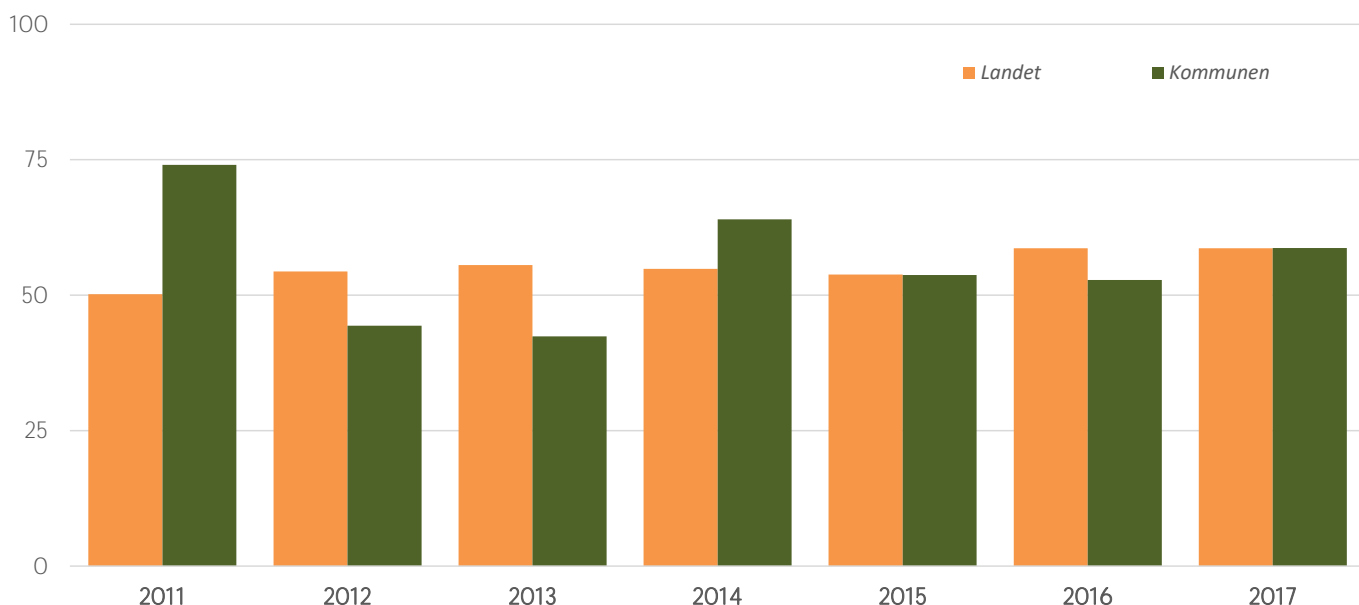

Andelen av kommunens egne nøkkeltall som har blitt bedre eller dårligere det siste året. Nøkkeltall som ikke kan sammenliknes med året før regnes inn i "ingen endring".

I en typisk kommune vil det være en litt høyere grønn enn rød søyle de fire siste årene, ettersom gjennomsnittet i Kommune-Norge er den største andelen av

nøkkeltallene som endrer seg, blir bedre.

Forbedringen målt mot resten av landet

Grafikken sammenlikner kommunens utvikling med gjennomsnittet: Hvor stor andel av nøkkeltallene ble bedre i fjor?

I denne grafikken måler vi bare de nøkkeltallene hvor det faktisk var endring; alt over 50 prosent indikerer at det var en større andel nøkkeltall som ble bedre, enn som ble dårligere. Fra 2012 og framover har en overvekt av

nøkkeltallene blitt bedre. Andelen har aldri vært større enn nå - nær 59 prosent av nøkkeltallene i Kommune-Norge som endret seg i fjor, ble til det bedre. Andelen er vektet som vektingen i Kommunebarometeret, slik at beregningen legger mest vekt på sentrale nøkkeltall. Ikke alle nøkkeltall kan forbedres, og noen nøkkeltall reflekterer en fast skala mellom kommunene (hvor noen får bedre resultat på

bekostning av andre. Men i stor grad er det mulig å forbedre seg innen de indikatorene som er i bruk i Kommunebarometeret.

Grunnskole

20 % vekt i barometeret

	Kommunens nøkkeltall					Plass	Landet	Andel nøkkeltall som har blitt bedre 60		
	Kommunens karakter									
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017		
AVGANGSKARAKTERER: Snitt grunnskolepoeng (10. trinn) siste fire år (10 %)	42,5	42,2	42,7	29	40,6	5,9	5,4	5,8		
AVGANGSKARAKTERER: Snitt grunnskolepoeng (10. trinn) siste år (5 %)	47,7	40,1	42,9	53	41,2	6,0	2,9	5,2		
FRAFALL: Andel elever fra kommunen som har fullført og bestått videregående innen fem år (10 %)	74	71	84	29	77	4,5	3,9	5,8		
NP 5. TRINN: Gjennomsnitt nasjonale prøver siste fire år (5 %)	52,0	49,8	50,8	68	50,0	4,9	4,0	5,0		
NP 8. TRINN: Gjennomsnitt nasjonale prøver siste fire år (10 %)	52,7	51,1	51,3	46	50,0	5,5	4,6	5,2		
NP 9. TRINN: Gjennomsnitt nasjonale prøver siste fire år (10 %)	53,0	53,5	53,1	109	54,0	4,8	4,8	4,1		
SKOLEBIDRAG: Skoleresultater korrigert for sosiale faktorer på ungdomstrinnet, snitt siste to år (10 %)	3,3	3,8	3,8	3	3,4	2,6	6,0	6,0		
UTDANNING: Andel lærere med kompetanse til å undervise i norsk, engelsk og matematikk, 1.-7. trinn (5 %)		63	58	373	73		2,7	2,1		
UTDANNING: Andel lærere med kompetanse til å undervise i norsk, engelsk og matematikk, 8.-10. trinn (5 %)		44	60	221	60		2,5	3,2		
UTDANNING: Andel lærere med godkjent lærerutdanning, 1.-7. trinn (2,5 %)	100	100	100	1	95	6,0	6,0	6,0		
UTDANNING: Andel lærere med godkjent lærerutdanning, 8.-10. trinn (2,5 %)	70	100	100	1	96	1,0	6,0	6,0		
TRIVSEL: 7. trinn, snitt siste fem år (5 %)	90	93	94	26	90	5,2	5,9	5,9		
TRIVSEL: 10. trinn, siste fem år (5 %)	90	91	92	4	85	6,0	6,0	6,0		
SPESIALUNDERVISNING: Andel elever med spesialundervisning 1.-4. trinn, snitt siste fire år (2,5 %)	10,1				5,1	1,6				
SPESIALUNDERVISNING: Andel elever med spesialundervisning 5.-7. trinn, snitt siste fire år (2,5 %)	10,8	10,1	8,6	108	9,3	4,3	4,5	4,9		
SPESIALUNDERVISNING: Andel elever med spesialundervisning 8.-10. trinn, snitt siste fire år (2,5 %)	20,6	14,8	13,3	295	10,3	1,0	2,5	3,1		
LEKSEHJELP: Andel elever 1.-4. trinn som har leksehjelp (2,5 %)	47	42	41	53	9	3,7	4,2	4,3		
LEKSEHJELP: Andel elever 5.-7. trinn som har leksehjelp (2,5 %)	25	0	0	372	30	2,8	1,0	1,0		
LEKSEHJELP: Andel elever 8.-10. trinn som har leksehjelp (2,5 %)	0	0	0	240	6	1,0	1,0	1,0		

Grunnskole

Andel nøkkeltall som har blitt bedre **60**

Avgangskarakterene på 10. trinn i Aurland har vært veldig gode de siste årene.

Resultatene i fjor var omtrent på samme nivå som snittet de siste fire årene.

Frafallet på videregående blant elever fra kommunen er lavt målt mot de fleste andre kommuner. Frafallet for kullet som startet i 2010 (talt opp i 2015) var langt lavere enn i foregående kull.

Elevene presterer noe bedre på 10. trinn enn på nasjonale prøver, målt mot resten av landet. Er dette bare tilfeldig, eller forbedrer elevene seg så mye bedre i Aurland enn andre kommuner på 10. trinn?

Ny statistikk indikerer at skolene i kommunen bidrar relativt sett mye til elevenes resultater. Er dette tilfeldigheter, eller kan andre lære av Aurland

Et betydelig mindretall av lærerne i barneskolen som underviser i norsk, engelsk og matte, oppfyller ikke de nye kompetansekravene.

På ungdomsskolen oppfyller 60 prosent av lærerne i matematikk, engelsk og norsk nye krav til fordypning i fagene. Snittet for hele landet er 60 prosent.

Ifølge Elevundersøkelsen sier 92 prosent av elevene på 10. trinn at de trives godt. Det er bedre enn snittet, som er på 85 prosent.

På ungdomsskolen får 13,3 prosent av elevene spesialundervisning. Snittet for landet er 10,3 prosent.

Svært mange på 1.-4. trinn får leksehjelp. Aurland er blant de beste i landet med 41 prosent. Snittet er på 9 prosent.

På 5.-7. trinn er leksehjelp ikke prioritert, ifølge statistikken. Hvorfor? Dette er den gruppa som får mest leksehjelp i Skole-Norge.

På ungdomsskolen er det ingen som får leksehjelp, ifølge statistikken.

Nasjonale utviklingstrekk:

Avgangskarakterene har økt betydelig i mange kommuner de siste årene. En delforklaring er at valgfag nå er med i beregningsgrunnlaget, og det gir høyere karakterer på 10. trinn. Et sentralt spørsmål er om det er sammenheng mellom prestasjonene på nasjonale prøver på ungdomstrinnet, resultatene på 10. trinn og andelen av elever fra kommunen som fullfører videregående med bestått innen fem år.

I Kommunebarometeret har vi i år tatt med flere nøkkeltall som viser lærernes kompetansenivå, inkludert andelen som tilfredsstiller de nye kravene i norsk, matte og engelsk. I ungdomsskolen mangler 40 prosent av lærerne studiepoeng. Vi har også inkludert den helt ferske statistikken over skolenes bidrag til elevenes resultater. Her er forskjellene relativt små, så små endringer fra år til år vil gi store utslag.

Fra og med i år viser vi hvordan spesialundervisningen er i bruk fordelt på småskolen, mellomtrinnet og ungdomsskolen. På alle nivåer har andelen elever med spesialundervisning falt litt det siste året. Det

regner vi som positivt i barometeret.

Leksehjelpen spres i større grad enn før utover hele skoleløpet. Men det er bare 6 prosent av elevene på ungdomstrinnet som får leksehjelp, mot 22 prosent på 5. til 7. trinn. Bare 11 prosent på 1.-4. trinn har nå leksehjelp - årskullene som ordningen opprinnelig ble innført for.

Pleie og omsorg

20 % vekt i barometeret

Andel nøkkeltall som har blitt bedre **33**

	Kommunens nøkkeltall			Plass	Landet	Kommunens karakter		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017
BEMANNING: Andel ansatte med fagutdanning (10 %)	70	71	73	277	74	2,3	3,1	3,3
SYKEHJEM: Andel av beboere i institusjon totalt med omfattende bistandsbehov (10 %)	61	70	68	325	75	2,2	3,1	2,8
DEMENTE: Andel plasser til demente, mot antall over 80 år på sykehjem (10 %)	36	40	40	143	40	3,9	4,2	3,9
KORTTIDSPASSER: Andel korttidsplasser av alle totalt antall plasser med heldøgns omsorg (5 %)	13	37	37	29	18	1,8	5,4	4,9
BEMANNING: Tid med lege på sykehjem (5 %)	0,93	0,40	0,48	192	0,54	6,0	2,3	2,6
BEMANNING: Tid med fysioterapeut på sykehjem (5 %)	0,35	0,32	0,31	241	0,42	2,8	2,5	2,3
ENEROM: Andel brukertilpasset enerom på sykehjem med bad/wc (5 %)	100	93	93	257	82	6,0	5,4	5,4
DAGTILBUD: Antall vedtak om dagaktivitet, målt mot andel over 80 år som ikke bor på institusjon (5 %)		3			8		1,6	
REHABILITERING: Plasser avsatt til rehabilitering i institusjon per 1.000 innbyggere over 67 år (5 %)	3	12	12	34	4	1,5	5,2	4,8
PROFIL: Gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken, hjemmesykepleie (5 %)	10,6	16,8	15,9	4	4,8	6,0	6,0	6,0
HJEMMETJENESTE: Andel vedtak om hjemmetjenester som iversettes innen 15 dager (5 %)	22	4	15	315	66	2,2	1,1	1,7
SAMHANDLING: Antall døgn på sykehus for utskrivningsklare pasienter, per 10.000 innb. (5 %)	0	181	143	352	169	6,0	3,0	4,1
TRYGGHET: Antall trygghetsalarmer, målt som andel av hjemmeboende eldre over 80 år (2,5 %)	50	46	51	61	39	5,0	4,4	5,1
BEMANNING: Årsverk av ergoterapeut per 1.000 innb. over 80 år (2,5 %)					5			
BEMANNING: Årsverk av geriatrisk sykepleier per 1.000 innb over 80 år (2,5 %)	8	7	8	208	9	2,6	2,5	2,5
HJEMMETJENESTE: Mottakere av matombringing, gruppa over 80 år som ikke bor på institusjon (2,5 %)	27	31	32	76	12	3,8	4,2	4,4
FUNKSJONSHEMMETE: Andel med funksjonshemninger som får bistand til å delta i arbeid og studier (5 %)			83	141	77			4,2
FUNKSJONSHEMMETE: Andel med funksjonshemninger som får bistand til å delta i organisasjonsarbeid, kultur eller fritidsaktiviteter (5 %)	85	85	83	28	59	6,0	5,8	5,8
FUNKSJONSHEMMETE: Mottakere av BPA, støttekontakt og omsorgslønn per 1.000 innbyggere (5 %)					8			

Pleie og omsorg

Andel nøkkeltall
som har blitt bedre **33**

Endringer i metoden i Kommunebarometeret har en klart positiv effekt for Aurland i sektoren.

I Aurland har 73 prosent av de ansatte fagutdanning. Snittet for landet er 74 prosent. I de beste kommunene er andelen minst 84 prosent. Andelen er litt høyere nå enn for ett år siden.

Forutsatt at kommunen har gode tilbud på lavere trinn i omsorgstrappa, bør de fleste som bor på sykehjem ha omfattende bistandsbehov. I Aurland er det 68 prosent som er i denne kategorien. Snittet er 75 prosent. Skal andelen enda høyere opp, slik at ytterligere noen får tilbud i hjemmet i stedet?

Målt mot hvor mange over 80 som faktisk bor på sykehjem, har kommunen en middels andel plasser avsatt til demente. Nasjonalt er anslaget at fire av fem gamle på sykehjem er demente. I Aurland er 40 prosent av plassene ment for demente. Denne dekningsgraden er omtrent som for ett år siden.

Kommunen har høyere andel korttidsplasser enn mange andre, 37 prosent. De beste kommunene ligger på 50 prosent.

Tid med lege per beboer på sykehjem økte litt i fjor.

Målt per beboer er tiden med fysioterapeut på sykehjem i Aurland litt under middels. Kommunen ligger på 0,31 timer, mens de beste er oppe på 0,91 timer.

93 prosent av rommene på sykehjem er regnet som moderne enerom. I Kommune-Norge er andelen på 82 prosent.

På vedtak om hjemmetjeneste blir satt i verk i løpet av 15 dager, ifølge tall fra Helsedirektoratet.

Målt mot hvor mange gamle som bor hjemme,

er andelen registrerte trygghetsalarmer langt over snittet (39 prosent).

Ifølge tall fra Helsedirektoratet er det bare 83 prosent av de med funksjonshemninger, som får bistand til å delta i arbeid og studier. Andelen er ganske høy. De beste ligger på 96 prosent.

Kommunene skal gi et tilbud til funksjonshemmete også utenom arbeid og studier. I Aurland er det 83 prosent som har fått oppfylt sitt behov. Andelen er høy målt mot resten av landet. Snittet i Kommune-Norge er 59 prosent. De beste ligger på 85 prosent.

Nasjonale utviklingstrekk:

Sektoren er betydelig omarbeidet i denne utgaven av Kommunebarometeret, med flere nøkkeltall som skal gi et bilde av tilbudet i hele omsorgstrappa. Målet er å bli mindre orientert mot sykehjem og tegne et større bilde av tjenestene. Av de som bor på sykehjem, har tre av fire et omfattende pleiebehov. Andelen har økt ørlite de siste årene, hvilket kan indikere at innsatsen dreies mot hjemmebasert omsorg. Bare det siste året har antallet plasser for demente økt med knapt 6 prosent, men fortsatt har kommunene langt fram til å fylle behovene her – det er anslått at om lag fire av fem gamle på sykehjem har en grad av demens.

Legedekningen på sykehjem har økt uavbrutt de siste ti årene. Omfanget har økt med 74 prosent i denne perioden. Tiden beboere på sykehjem har med fysioterapeut har økt med 40 prosent fra bunnåret 2009 og fram til i fjor. Fortsatt er imidlertid nesten hver femte plass på sykehjem ikke etter moderne eneromsstandard. Her har det skjedd lite de

siste årene.

Helsedirektoratet har publisert nye kvalitetsindikatorer, og vi har tatt i bruk flere av disse. Som med alle nye statistikker kan tallene være usikre, og i mange småkommuner holdes statistikken dessverre hemmelig. Kommunene oppgir at de har dagtilbud tilsvarende 8 prosent av hjemmeboende over 80 år. To av tre vedtak om hjemmetjenester iverksettes innen 15 dager, når vi teller med vedtak hvor det ikke er opplyst om ventetid. Antallet som får levert mat hjem til seg er stabilt, 12 prosent målt mot hvor mange gamle over 80 som bor hjemme.

Nye indikatorer sier også noe om kommunenes tilbud til funksjonshemmete. Tre av fire får oppfylt sine ønsker knyttet til bistand til å delta i arbeid og studier. Derimot er det under 60 prosent som får oppfylt ønsker knyttet til fritidsaktiviteter.

Barnevern

10 % vekt i barometeret

	Kommunens nøkkeltall					Landet	Kommunens karakter		
				Plass			Andel nøkkeltall som har blitt bedre		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017		KB 2015	KB 2016	KB 2017
ÅRSVERK: Stillinger med fagutdanning, per 1.000 mindreårige (20 %)	8,3	7,9	7,9	32	4,6	6,0	5,9	5,2	
SAKSBEHANDLINGSTID: Andel undersøkelser m behandlingstid under 3 mnd (20 %)	43	47	100	1	86	1,4	1,3	6,0	
SAKSBEHANDLINGSTID: Andel undersøkelser med behandlingstid under 3 mnd, snitt siste fire år (15 %)	49	51	70	299	81	1,1	1,1	3,1	
PLAN: Andel barn med utarbeidet plan (5 %)					84				
PLAN: Andel barn med utarbeidet plan, snitt siste fire år (5 %)					81				
PLAN: Andel barn under omsorg som har omsorgsplan (5 %)					93				
PLAN: Andel barn under omsorg som har omsorgsplan, siste fire år (5 %)					90				
TILTAK I HJEMMET: Andel saker med tiltak i hjemmet (10 %)	69	75			60	4,8	5,5		
TIDLIG INNSATS: Netto utgifter til forebygging, helsestasjon og skolehelsetjeneste, per innb. 0-5 år (5 %)	11 280	9 392	9 348	222	8 528	3,1	2,6	2,4	
SAKSBEHANDLING: Avsluttede undersøkelser, per årsverk knyttet til saksbehandling og adm. (5 %)	3	8	5	376	10	1,0	2,1	1,1	
BRUKERPERSPEKTIV: Brukerundersøkelser siste fire år (5 %)	0	0	0	193	0	1,0	1,0	1,0	

Endringer i metoden i Kommunebarometeret har en marginalt positiv effekt for Aurland i sektoren.

Bemanningen av fagpersonell i barnevernet i Aurland er relativt høy, med 7,9 stillinger per 1.000 mindreårige. Snittet er på 4,6 stillinger. I 2016 var bemanningen om lag uendret.

Kommunen holder tremånedersfristen i barnevernet – det er veldig bra. Snittet i Kommune-Norge er at 86 prosent av sakene behandles innen den vanlige fristen.

Sett de fire siste årene under ett, er statistikken middels.

Vi har ikke oppdaterte tall for hvor mange barn med tiltak som har en utarbeidet plan.

Vi har ikke oppdaterte tall for hvor stor andel av sakene som har tiltak i hjemmet. Snittet i Kommune-Norge er 60 prosent.

Kommunen har oppgitt at den ikke spurt brukerne på minst fire år. Hvis det stemmer, betyr ikke brukernes respons noe?

Nasjonale utviklingstrekk:

Også det siste året har statistikken i barnevernet blitt klart bedre i mange kommuner. Ingen sektor har så stor andel av nøkkeltallene nasjonalt sett blitt bedre. Kommuner som ikke får bedre statistikk, vil derfor falle på tabellen.

2016 ga rekordstatistikk på flere områder: Aldri før har så stor andel saker blitt behandlet innen 3 måneder. 14 prosent av sakene tok mer enn 3 måneder å behandle i fjor, det laveste siden statistikken ble innført. Tre år tidligere var andelen hele 25 prosent.

En større andel barn enn noen gang med tiltak i barnevernet har også en utarbeidet plan. Bemanningen har heller aldri vært bedre målt mot antall mindreårige. På fire år har antallet ansatte med fagutdanning økt med 30 prosent.

Målt mot hvor mange barn som har tiltak fra barnevernet, er det om lag to av tre tiltak som er i hjemmet. Det er ikke alltid mulig å ha tiltakene i hjemmet, noen ganger må barnet omplasseres. Likevel antar vi at det generelt vil være bra om tiltakene er i hjemmet - det har også vært en uttalt nasjonal ambisjon i mange år.

Barnehage

10 % vekt i barometeret

KB: Kommunale barnehager

Andel nøkkeltall som har blitt bedre **30**

	Kommunens nøkkeltall			Plass	Landet	Kommunens karakter		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017
BEMANNING (KB): Oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager (20 %)	8 876	11 372	9 072	58	11 363	5,2	2,3	5,0
FAGUTDANNING (KB): Andel styrere og ledere med pedagogisk utdanning (20 %)	100	100	100	1	95	6,0	6,0	6,0
FAGUTDANNING (KB): Andel ansatte i kommunale barnehager med relevant utdanning (20 %)	40	40			38	3,7	2,7	
ETTERSPØRSEL: Andel barn født før 1. september, som står på venteliste for plass (10 %)		0	0	1	10		6,0	6,0
KJØNN: Andel ansatte som er menn, alle barnehager (10 %)	15	9	4	249	9	6,0	4,4	2,1
MINORITET: Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage siste år (10 %)	55,6	63,6	46,7	408	76,0	1,6	2,5	1,0
MINORITET: Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage, snitt siste fire år (5 %)	60	51	51	410	74	2,4	1,0	1,0
AREAL (KB): Leke- og oppholdsareal per barn i kommunale barnehager (5 %)	5,4	5,2	5,5	337	5,9	1,5	1,2	1,4

Endringer i metoden i Kommunebarometeret har en positiv effekt for Aurland i sektoren. Bemanningen i barnehagene i Aurland er litt over middels. Som regel er bemanningen lavere jo større kommunen blir. Snittet er 11363 timer per årsverk. Ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå ble bemanningen 9072 prosent dårligere i Aurland i fjor. Er rapporteringen riktig? I så fall er det en vesentlig endring.

Alle styrere og ledere har godkjent utdanning, i likhet med i mange andre kommuner.

Vi vet ikke hvor stor andel av øvrige ansatte som har pedagogisk utdanning.

Ifølge statistikken har alle barn med rett på plass, også barnehageplass. Det er bra, og slik situasjonen burde være i de aller fleste kommuner.

En liten andel av dem som jobber i barnehagene i Aurland er menn. Hva skal til for å nærme seg de beste kommunene?

47 prosent av barna med minoritetsbakgrunn går i barnehage, ifølge tallene. Er det riktig? Hva gjør i så fall kommunen? Snittet for landet er 76 prosent. Ulike telletidspunkt for barn i barnehage og antall minoritetsspråklige barn er en feilkilde.

Over tid er det en ganske lav andel som har gått i barnehage av de minoritetsspråklige. Er

dette bare tilfeldigheter, eller kan kommunen lære av andre?

Nasjonale utviklingstrekk:

Det er 4.300 barn født før 1. september, som ifølge statistikkene ikke hadde fått en slik plass per 15. november. Det utgjør i snitt 10 prosent av alle ettåringer med krav på og ønske om plass. Nøkkeltallet er med for første gang i Kommunebarometeret, og gir viktig informasjon. Legg merke til at ikke alle av disse barna vil ha krav på plass, enten fordi det ble søkt for sent eller fordi det er søkt om plass i en annen kommune. Det gir likevel et viktig bilde på interessen for å få tilgang på plass i kommunen.

I barnehagene går stadig flere barn med minoritetsbakgrunn i barnehage, men andelen er fortsatt mye lavere enn for barn med norsk bakgrunn. Andelen er nå på 75 prosent for landet totalt (samlet går over 90 prosent av alle 1-5-åringer i barnehage). Alle kommuner som har rapportert flere minoritetsspråklige barn i barnehagen enn det er i kommunen, har blitt korrigert til 100 % av Kommunal Rapport.

Det blir fortsatt flere menn som jobber i barnehage, men andelen øker bare helt marginalt år for år. Snittet er nå knapt 9 prosent. Statistikken skiller ikke på

kommunale og private barnehager hva gjelder kjønn.

I Kommune-Norge samlet har 93 prosent av styrere og ledere godkjent barnehagelærerutdanning, andelen har økt fra 91 prosent. Andelen ansatte med barnehagelærerutdanning eller annen pedagogisk utdanning øker også nasjonalt, fra 39 til 43 prosent. Aldri har andelen ledere og ansatte med pedagogisk utdanning vært høyere.

Bemanningen ble litt lavere i fjor samlet sett. I snitt var det 11.419 oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager i Norge, en marginal økning fra 2014.

Helse

7,5 % vekt i barometeret

	Kommunens nøkkeltall					Plass	Landet	Kommunens karakter		
				KB 2017	KB 2017			KB 2015	KB 2016	KB 2017
	KB 2015	KB 2016	KB 2017							
LEGEDEKNING: Andel legeårsverk per 10.000 innbyggere (10 %)	17,3	22,7	22,4	22	10,6	4,4	6,0	6,0		
HELSEØSTER: Antall årsverk per 10.000 innbyggere under 5 år (10 %)	120		109	109	71	4,0		3,4		
PSYKISK HELSEARBEID: Antall årsverk per 10.000 innbyggere (10 %)	6		6	177	4	2,7		2,5		
JORDMOR: Antall årsverk per 10.000 fødte (10 %)					61					
INNLEGGELSER: Antall innleggelser på sykehus per 1.000 innbyggere (10 %)	573	274	224	159	222	1,0	2,2	4,3		
SKOLEHELSE: Andel barn m fullført undersøkelse innen utgangen av 1. trinn (10 %)	92	103	100	117	98	2,3	4,6	4,3		
HJEMMEBESØK: Andel hjemmebesøk, nyfødte innen to uker etter hjemkomst (10 %)	122	78	57	389	88	6,0	3,1	1,4		
VAKSINE: Andel 2-åring som er med i vaksinasjonsprogrammet (10 %)	77	87	86	346	94	1,0	2,9	2,1		
VAKSINE: Andel 9-åring som er vaksinert mot meslinger (10 %)	83	83	84	364	95	1,0	1,0	1,0		
MEDISINBRUK: Total medisinbruk, per 10.000 innbyggere (5 %)	596	590	592	37	670	5,2	5,4	5,3		
FOREBYGGING: Netto driftsutgifter forebygging, kr per innb - snitt fire år (5 %)	306	317	310	81	172	3,8	4,0	3,8		

Andel nøkkeltall som har blitt bedre **20**

Legedekningen i Aurland er helt i toppsjiktet målt per innbygger.

Dekningen av helsesøster målt mot antall småbarn i kommunen er middels.

Antall psykiatriske sykepleiere er noe mindre enn i normalkommunen, målt mot antall innbyggere.

Vi har ikke data for om kommunen har jordmor. I de tilfellene kommunen står uten jordmor, har vi sett bort fra tallet da kommunen i slike tilfeller sannsynligvis leier inn tjenesten fra andre, noe som ikke fanges opp i statistikken.

Fire av fem elever hadde helseundersøkelse innen utgangen av 1. skoletrinn. Snittet er 98 prosent.

57 prosent av nyfødte hadde hjemmebesøk innen to uker i fjor. Landsgjennomsnittet er på 88 prosent.

Et betydelig mindretall av 9-åringene i kommunen er ikke vaksinert mot meslinger, ifølge statistikken. Hva gjør kommunen for å få opp andelen?

Nasjonale utviklingstrekk:

Legedekningen fortsetter å øke, slik den har gjort de siste ti årene. Snittet er 10,6 leger per 10.000 innbyggere, men småkommunene har langt høyere legedekning enn dette.

Hvis kommunen ikke står oppført med jordmor, har vi gitt kommunen blank verdi ettersom mange kommuner har forklart at tjenesten leies inn fra andre. I tallene fra Statistisk sentralbyrå er det jordmor registrert ansatt i kommunen som er talt opp.

88 prosent av alle nyfødte i Kommune-Norge hadde i fjor hjemmebesøk innen to uker. Statistikken har blitt vesentlig bedre på få år. En del kommuner overrapporterer, de er satt til 100 prosent i barometeret. 98 prosent av alle barn i Norge har nå en helseundersøkelse senest på 1. skoletrinn. En del overrapporterer også her, og er satt til 100 prosent av oss.

Noen nøkkeltall er byttet ut i sektoren, fordi de i liten grad gikk direkte på kommunens egen innsats og egne resultater. Vi har derimot tatt inn statistikk for vaksinerings av 2- og 9-åring. Henholdsvis 94 og 95 prosent av barna er med i

vaksinasjonsprogrammet, men i en del kommuner er det til dels et betydelig mindretall som ikke blir vaksinert.

Innleggelser på sykehus er en indikator som kan være vanskelig å påvirke direkte, men som likevel er viktig styringsinformasjon og hvor praksis varierer langt utover det som kan forklares av folks helsetilstand. Statistikken viser at det har blitt klart færre innleggelser over tid.

Sosial

7,5 % vekt i barometeret

Andel nøkkeltall som har blitt bedre **35**

	Kommunens nøkkeltall			Plass	Landet	Kommunens karakter		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017
STØNADSTID: Snitt stønadslengde for mottakere mellom 18 og 24 år (15 %)								
STØNADSTID: Snitt stønadslengde for mottakere mellom 25 og 66 år (10 %)	4,7	4,5	3,5	111		2,6	3,0	4,5
STØNADSTID: Andel som går over 6 måneder på stønad (10 %)	33	30	19	75	36	2,7	3,2	5,0
ØKONOMI: Andel av mottakerne som har sosialhjelp som hovedinntektskilde (10 %)		23	26	17	49		6,0	6,0
AKTIVITET: Mottakere av kvalifiseringsstønad, andel av dem som går over 6 mnd på sosialhjelp (10 %)								
ØKONOMISK RÅDGIVNING: Brukere som får gjeldsråd, som andel av langtidsmottakere (5 %)	100	22	125	97	64	2,5	1,3	3,1
BOLIG: Andel søknader om kommunal bolig som blir innvilget (10 %)								
					71			
INDIVIDUELL PLAN: Brukere som har individuell plan, som andel av langtidsmottakere (5 %)								
			63	15	9			5,2
AKTIVITET: Andel av sosialhjelpsmottakere som ikke søker jobb (10 %)	40	47	43	390		1,5	1,0	1,0
AKTIVITET: Netto driftsutgifter til kvalifiseringsprogrammet per bruker (10 %)								
KRISESENTER: Totale kostnader til krisesenter, per innbygger (5 %)	0	85	84	136		1,0	3,3	2,9

Vi har ikke data for hvor lenge de unge mottakerne går på sosialhjelp i Aurland

For de over 25 år er stønadstiden litt kortere enn i normalkommunen. Voksne går litt kortere tid på stønad nå enn for ett år siden.

19 prosent av de som går på sosialstønad mottar den i minst 6 måneder. Andelen er litt lavere enn i normalkommunen, mens landsgjennomsnittet er på 36 prosent.

Andelen mottakere som har sosialhjelp som hovedinntekt er veldig lav. Det regner vi som positivt.

Vi vet ikke hvor mange som har gått på kvalifiseringsprogrammet, målt mot dem som går lenge på stønad.

Hele 43 prosent av dem som mottar sosialhjelp, er ikke registrert som arbeidssøkere. Hvorfor er det slik, og hvordan kan statistikken forbedres?

Nasjonale utviklingstrekk:

Barometeret legger vekt på kort stønadstid. Sosialhjelp være et kortvarig tilbud på vei over til andre faser. Noen forhold kan kommunen ikke påvirke direkte. Om arbeidsløsheten plutselig blir høy, kan andelen som går lenge på sosialhjelp øke.

36 prosent nasjonalt får sosialhjelpen i mer enn 6 måneder. Andelen har vært stabil de siste 10 årene. SSB oppgir dessverre ikke nasjonale snitt for stønadslengde. Nasjonalt har 49 prosent av de som får sosialhjelp, den som hovedinntekt. Andelen har økt jevnt de fem siste årene.

Kvalifiseringsprogrammet skal hjelpe folk videre til jobb. Det kan bare gis en gang per bruker. De siste fire årene har antallet som har fått kvalifiseringsstønad tilsvar om lag 20 prosent av de som går lenge på stønad, som jo er en hovedmålgruppe for programmet.

Vi har fra i år inkludert et nøkkeltall som viser hvor stor andel av de som får sosialhjelp, som ikke søker jobb. Nasjonalt har andelen falt over tid, og er nå nede på 27 prosent. Det er den laveste andelen siden statistikken ble opprettet for knapt ti år siden. Andelen som ikke søker jobb har sunket kontinuerlig i denne perioden.

Kultur

2,5 % vekt i barometeret

	Kommunens nøkkeltall			Plass	Landet	Kommunens karakter		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017			KB 2015	KB 2016	KB 2017
							Andel nøkkeltall som har blitt bedre 58	
IDRETT: Netto driftsutgifter til idrett og idrettsanlegg per innbygger (15 %)	3 036	2 873	2 728	4	703	6,0	6,0	6,0
BARN OG UNGE: Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge (15 %)	1 980	2 014	2 129	36	1 268	4,3	4,5	4,9
BIBLIOTEK: Netto utgifter til bibliotek, per innbygger (5 %)	790	1 181	713	23	275	6,0	6,0	5,9
BIBLIOTEK: Netto utgifter til bibliotek, per besøk (5 %)	144	220	138	271	63	4,5	3,4	4,5
BIBLIOTEK: Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger (5 %)	5,6	4,8	5,3	113	4,3	3,5	3,1	3,5
BIBLIOTEK: Andel av voksne som er aktive lånere på biblioteket (fra Norsk kulturindeks, Telemarksforsking) (5 %)	20	18	18	115	16	4,5	4,1	4,0
BIBLIOTEK: Besøk i folkebibliotek per innbygger (2,5 %)	5,5	5,4	5,2	98	4,4	3,8	3,7	3,7
KINO: Kinobesøk per innbygger (2,5 %)	0,9	1,1	1,3	142	2,5	2,1	2,2	2,3
SYSSELSATTE: Ansatte kulturarbeidere i kommunen (fra Norsk Kulturindeks, Telemarksforsking) (10 %)	9	8	6	125	9	4,4	3,8	3,0
MUSIKKSKOLE: Andel av elevene som går på kommunens musikk- og kulturskole (15 %)	56	52	56	19	16	6,0	5,8	6,0
MUSIKKSKOLE: Antall timer per elev (fra Norsk Kulturindeks, Telemarksforsking) (5 %)	12	11	18	69	12	3,0	1,9	4,1
FRITIDSSENTER: Antall besøk i året, per innb. under 20 år (5 %)	13,7	9,9	10,0	22		6,0	4,7	5,4
FRIVILLIGE: Andel av kulturutgiftene som er overført til frivillige (10 %)	0	0	0	287	3	1,0	1,0	1,0

Kommunen har litt høye utgifter til biblioteket per besøk, 138 kroner. Snittet i Kommune-Norge er 63 kroner per besøk. Biblioteket framstår likevel som godt brukt målt mot hvor mye penger det har til rådighet.

Utlånet fra biblioteket er omtrent middels. I 2015 økte utlånet klart, i motsetning til i mange andre kommuner.

Av de voksne i kommunen er det 18 prosent som er registrert som aktive lånere på biblioteket. Kan kommunen gjøre noe for å få andelen høyere?

Besøket i biblioteket er på et normalt nivå, målt per innbygger. Besøket per innbygger var på samme nivå i 2015 som året før.

Telemarksforsking setter sammen oversikt over hvor mange kulturarbeidere det er i kommunene, privat eller offentlig. I Aurland er sysselsettingen litt under normalen målt mot folketallet.

Andelen av barn fra kommunen som faktisk går på musikk- og kulturskole er veldig høy

målt mot de fleste andre kommuner.

Norsk kulturindeks fra Telemarksforsking viser over hvor mange timer hver enkelt elev i kulturskolen får. tallene er beheftet med usikkerhet. I Aurland får elevene litt flere timer undervisning enn i normalkommunen.

Nasjonale utviklingstrekk:

Det er viktig å huske at kommunene ikke blir kompensert i rammetilskuddet for lønns- og prisvekst innen kultur (og flere andre sektorer). Netto utgifter til idrett og anlegg økte likevel i fjor, også etter at vi har justert pengebruken for lønns- og prisvekst. Aldri før har så mye gått til idrett i Kommune-Norge: 703 kroner per innbygger.

Netto utgifter til aktiviteter for barn og unge er i Kommune-Norge samlet på litt under 1.300 kroner per innbygger. Målt i faste 2016-kroner er det omtrent som året før, men utgiftene faller klart over tid.

Bibliotekene har ennå ikke kommet med sine statistikker for utlån og besøk. Vi har inkludert tall fra Norsk kulturindeks fra Telemarksforsking, som viser hvor stor andel av den voksne befolkningen som faktisk er aktive lånere på biblioteket. Snittet for hele landet er 16 prosent. I de beste kommunene er tre av ti voksne aktive lånere. Vi har også inkludert et nøkkeltall for kostnad per besøk i biblioteket, for tydeligere å vise fram sammenhengen mellom utgifter og bruk av biblioteket. Måten kommunene teller besøk på, kan spille en vesentlig rolle her, og er utvilsomt en feilkilde noen steder. Gitt at tallene stemmer, er utgiftene per besøk ti ganger høyere i de dyreste enn i de rimeligste kommunene.

Et nytt nøkkeltall er i hvor stor grad kommunen bistår frivillige. Vi måler dette som andelen av de totale kulturutgiftene som overføres til frivillige. De siste årene har denne potten ligget på drøyt 3 prosent av de samlede driftsutgiftene til kultur.

Økonomi

10 % vekt i barometeret

	Kommunens nøkkeltall					Plass	Landet	Kommunens karakter		
								Andel nøkkeltall som har blitt bedre		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017			KB 2015	KB 2016	KB 2017
DRIFTSRESULTAT: Korrigert netto driftsresultat siste år, i prosent av brutto driftsinntekter (10 %)	-1,9	1,8	3,0	222	3,7	2,5	2,4	3,3		
DRIFTSRESULTAT: Korrigert netto driftsresultat siste fire år, i prosent av brutto driftsinntekter (15 %)	1,5	1,3	2,1	168	2,1	4,5	3,6	3,4		
DRIFTSRESULTAT: Brutto driftsresultat siste år i prosent av brutto driftsinntekter (5 %)	3,6	14,6	-0,4	377	3,7	5,0	6,0	1,5		
DISPOSISJONSFOND: I prosent av brutto driftsinntekter (15 %)	13,3	10,8	16,2	76	9,8	4,1	3,5	4,1		
DISPOSISJONSFOND: Endring i disposisjonsfond siste år (5 %)	-1,3	-2,5	5,4	24	2,0	2,4	1,4	5,8		
GJELD: Netto renteeksponert gjeld i prosent av brutto driftsinntekter (15 %)		-8	-4	48	37		5,4	5,4		
GJELD: Endring i renteeksponert gjeld siste år (5 %)			4,4	241	3,0			3,8		
NETTO FINANSUTGIFTER: I prosent av brutto driftsinntekter, eksklusive avdrag (5 %)	0,1	-0,6	-1,6	33	0,5	3,4	3,8	5,3		
INVESTERINGER: Snitt siste fire år, som andel av brutto driftsinntekter (10 %)	11	8	10	155	14	4,0	5,0	4,6		
LÅN: Andel av investeringene som finansieres med lån, siste fire år (5 %)	16	23	24	26	61	6,0	6,0	5,8		
PREMIEAVVIK: Oppsamlet beløp i balansen, i prosent av brutto driftsinntekter (10 %)	6,8	4,9	6,2	307	6,1	3,5	3,7	3,0		

Endringer i metoden i Kommunebarometeret har en marginalt negativ effekt for Aurland i sektoren.

Korrigert netto driftsresultat var bra i Aurland i fjor, i likhet med veldig mange andre kommuner. Snittet for hele landet ligger på 3,7 prosent. Resultatet var en del bedre enn for ett år siden.

Målt over de siste fire årene har driftsmarginen vært solid.

Kommunen har et stort disposisjonsfond. Det kan være fornuftig, men har kommunestyret et bevisst forhold til hvor mye som skal stå på fond? Kommunen skal ikke være bank heller.

Kommunen har større omløpsmidler og fordringer enn egen rentebærende gjeld, og er dermed i en solid posisjon.

Det siste året har gjeldsgraden vært omtrent uendret.

Aurland har ingen problemer hva gjelder å betjene gjelda. Netto finans, før avdrag, utgjør faktisk en betydelig inntekt, på 1,6 prosent av brutto inntekter. Det indikerer at kommunens handlingsrom er større enn korrigert inntektsnivå skulle tilsi. Snittet er en utgift på 0,5 prosent av inntektene.

Investeringsnivået har vært ganske lavt i Aurland de fire siste årene.

Nasjonale utviklingstrekk:

Kommunal Rapport bruker "korrigert netto driftsresultat" for å vurdere driftsøkonomien. Korrigeringen er knyttet til premieavvik på pensjon og netto avsetninger til bundne fond. Begge påvirker netto driftsresultat. Korrigeringen har i år liten betydning i de fleste kommuner, men i hovedsak er korrigert netto driftsresultat litt dårligere enn netto driftsresultat.

I 2016 var korrigert netto driftsresultat for hele Kommune-Norge 3,7 prosent av brutto driftsinntekter. To år på rad har marginene vært langt over det Teknisk beregningsutvalg anbefaler for å ha en sunn økonomi (1,75 %). De sju foregående årene var resultatet dårlig.

Bedre driftsresultat nasjonalt betyr også at lista er hevet for å få gode karakterer. Siden Kommunebarometeret er en rangering, kan bedre tall enn for ett år siden i noen tilfeller likevel føre til en dårligere plassering. Derfor er det viktig å være oppmerksom på kommunens egen utvikling, og ikke bare se på tabellplasseringen.

Disposisjonsfondet er penger politikerne kan bruke til akkurat hva de selv lyster, med mindre kommunen går på et driftsunderskudd som må dekkes inn. Denne bufferen er ikke en fysisk bankkonto, men en størrelse i regnskapet som har stor betydning for handlingsrommet i budsjettet. Fondene øker i kommunene samlet og er nå på nesten 10

prosent av brutto driftsinntekter, det høyeste som er målt. Disposisjonsfondet må vurderes opp mot premieavviket i balansen, som i nesten alle kommuner må føres som en driftsutgift i årene framover. I fjor falt oppsamlet premieavvik litt og utgjør i snitt for Kommune-Norge drøyt 6 prosent av brutto driftsinntekter.

Netto renteeksponert gjeld har erstattet nå den gamle indikatoren netto lånegjeld. Her regnes inn penger kommunen selv har utestående hos andre, gjeld som finansieres av selvkostområdene og penger og andre omløpsmidler kommunen selv har plassert. Gjennomsnittet er på 37 prosent av brutto driftsinntekter. Nasjonalt økte gjeldsgraden klart i fjor, og passerte det tidligere toppåret 2014. Vi måler gjeld mot inntekter, ettersom det gir et bedre bilde på kommunens sårbarhet enn gjeld per innbygger.

Annonse

90
ÅR **KBN** Kommunalbanken
Norge

KBN Finans

Et kraftig verktøy for styring av
kommunens samlede gjeldsportefølje

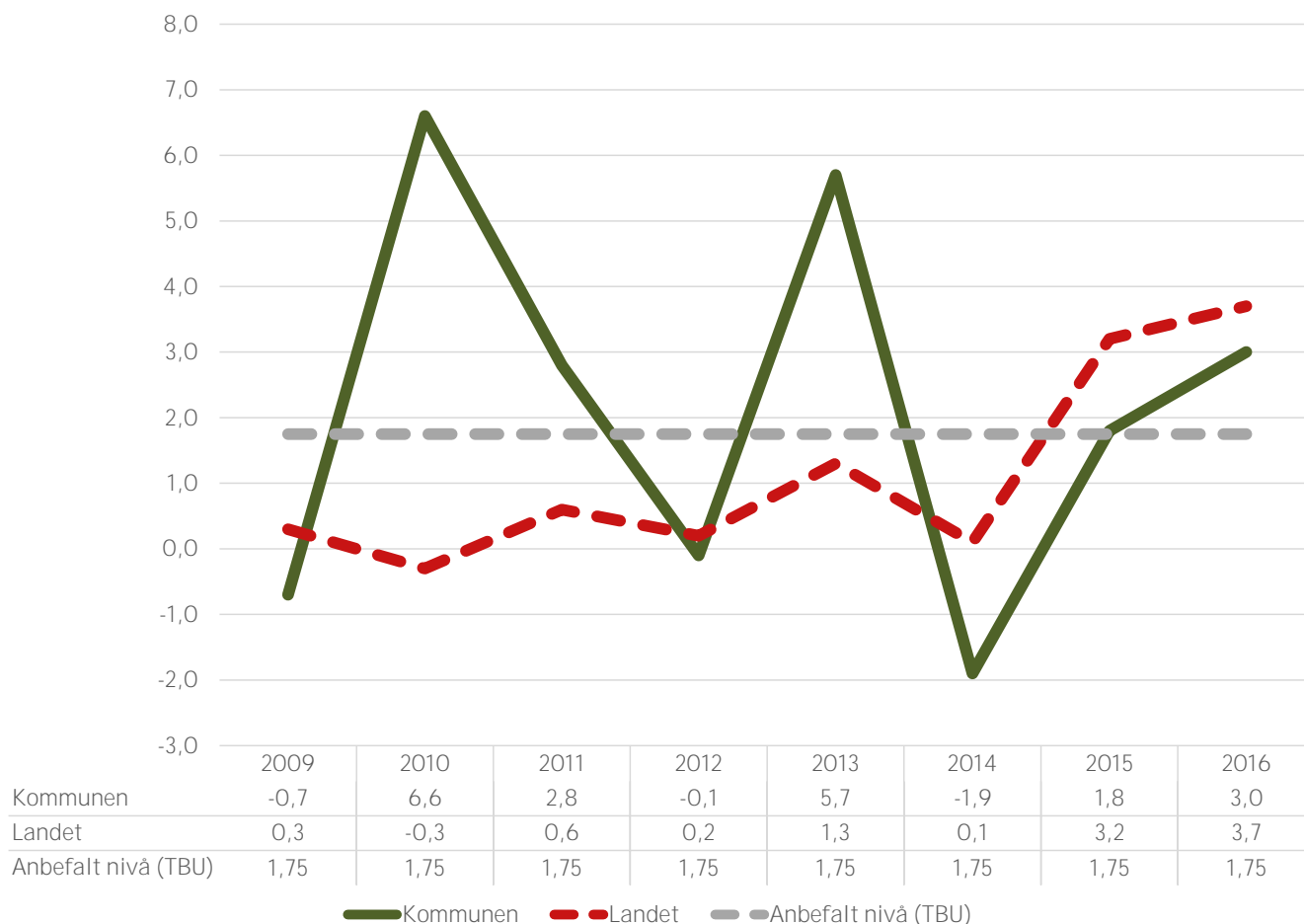

KBN Finans gir kommunen:

- god oversikt over kommunens finansielle stilling
- faste standard rapporteringsmuligheter
– men også mulighet for skreddersøm!
- mulighet til å simulere ulike markeds- og rentescenarier,
og hvordan dette påvirker bruk av av ulike
finansieringskilder og rentesikringsalternativer
- mulighet til å vurdere egne posisjoner og
kommunens finansielle risiki
- lett tilgang til dokumentasjon tilhørende gjeldsporteføljen

Ta KBN Finans i bruk idag på www.kommunalbanken.no

Korrigert netto driftsresultat (regnskapsår)

Netto driftsresultat er det viktigste nøkkeltallet i kommunesektoren. Det er både KS og staten enige om. Netto driftsresultat forteller imidlertid ikke alltid hvordan den reelle, langsiktige driftsmarginen er, fordi det er enkeltinntekter og utgifter som forstyrrer bildet.

Grafen viser utviklingen i korrigert netto driftsresultat for kommunen som konsern. Anbefalt nivå er Teknisk beregningsutvalgs

generelle anbefaling for kommunesektoren (1,75 %).

I realiteten har netto driftsresultat vært høyere enn den virkelige driftsmarginen skulle tilsi de siste årene. Kommunal Rapport korrigerer derfor netto driftsresultat for to faktorer: netto premieavvik (f170/f171) og netto avsetninger til bundne fond. Tidligere justerte vi også for momskompensasjon for investeringer, som til og med 2013 også havnet i driftsregnskapet.

I en del kommuner spiller korreksjonen liten rolle, men generelt vil korrigert netto resultat være lavere enn det som er oppgitt som netto driftsresultat.

Kostnadsnivå

5 % vekt i barometeret

Andel nøkkeltall som har blitt bedre **45**

	Kommunens nøkkeltall			Plass	Landet	Kommunens karakter		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017	KB 2017	KB 2017	KB 2015	KB 2016	KB 2017
GRUNNSKOLE: Netto utgifter til grunnskole per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (30 %)	18 477	18 602	18 331	400	12 632	1,0	1,0	1,0
PLEIE OG OMSORG: Netto utgifter til pleie og omsorg per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (35 %)	27 728	23 954	25 583	397	16 564	1,0	1,0	1,0
BARNEHAGE: Netto utgifter til barnehage per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (15 %)	12 356	9 870	10 024	375	8 112	1,0	1,8	1,5
BARNEVERN: Netto utgifter til barnevern per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (5 %)	4 219	3 768	2 956	341	1 913	1,0	1,0	2,8
SOSIALTJENESTE: Netto utgifter til sosialtjeneste per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (5 %)	3 444	3 195	2 228	204	2 400	2,5	2,8	4,0
KOMMUNEHELSE: Netto utgifter til kommunehelse per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (5 %)	3 375	4 046	3 782	386	2 507	2,5	1,0	1,2
ADMINISTRASJON: Netto utgifter til administrasjon per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (5 %)	7 879	7 245	8 433	406	3 685	1,0	1,0	1,0

Netto utgifter til grunnskolen (korrigert for utgiftsbehovet) i Aurland er blant de høyeste i landet. Det er forskjell på landsgjennomsnitt og normalen (kostnaden midt mellom de dyreste og billigste). I Aurland ligger kostnaden 5699 kroner per innbygger over landsgjennomsnittet. Det er altså etter at vi har korrigert for ulikheter kommunene imellom.

Innen pleie og omsorg er kommunen blant de dyrest drevne i landet. Målt per innbygger er den korrigerte kostnaden 9020 kroner over landsgjennomsnittet.

Barnehagekostnadene er høye. Korrigert kostnad til barnehage per innbygger er om lag 1912 kroner over landsgjennomsnittet.

Kostnadene innen barnevernet ligger nærmere de dyreste enn de billigste kommunene. Barnevernet koster 1043 kroner mer enn landsgjennomsnittet, målt per innbygger.

Innen administrasjon ligger Aurland 4747 kroner over landsgjennomsnittet, målt per innbygger. Kommunen er blant de i landet som fører størst utgifter på administrasjon, og det er selv etter at vi har korrigert for utgiftsbehovet.

Nasjonale utviklingstrekk:

Kostnaden er beregnet ut fra netto utgifter i tjenesten i fjor, korrigert for utgiftsbehovet slik det framkommer i statsbudsjettet for 2017. Dermed fanger vi opp ulikheter som går på størrelse, sammensetning osv - gitt at inntektssystemet perfekt korrigerer for forskjellene.

Den historiske kostnaden er justert for kommunal lønns- og prisvekst, slik at alle tall presenteres i faste 2016-kroner. Dermed er det lett å se om tjenesten blir dyrere eller rimeligere fra år til år.

Målet med kommunen er ikke å drive billigst mulig, men å ha riktig kostnad ut fra hvordan tilbudet er prioritert og befolkningen sammensatt. En høyt prioritert tjeneste bør ha en høyere kostnad enn en som er lavt prioritert, målt mot resten av landet.

I Skole-Norge ser det ut til at kostnaden gikk marginalt ned i fjor. Dette er en trend vi har sett de siste seks årene. Kostnaden per 2016 (som ligger til grunn for 2017-barometeret) er nesten 7 prosent lavere per innbygger, enn i 2010.

Pleie og omsorg er den største sektoren. I den endelige analysen i sommer vil vi korrigerte utgiftene hos 33 tidligere vertskommuner. Vi har nå fjernet de seks kommunene som er med i forsøket med statlig finansiert eldreomsorg. Etter et ganske kraftig fall i kostnadene i fjor nasjonalt sett, har de økt marginalt i år, målt per innbygger. Sett over tid er kostnadene i pleie og

omsorg veldig stabile.

Netto utgifter til barnehage er omtrent på samme nivå som i 2015, justert for lønns- og prisvekst. Utgiftene per innbygger ligger en del lavere enn i toppåret 2014 (som er gjengitt i 2015-barometeret). Kostnadene i barnevernet fortsetter å vokse mer enn folkeveksten og endringene i demografien skulle tilsi. Utgiftene per innbygger har økt med 13 prosent utover lønns- og prisvekst fra 2010 til 2015, en høy vekst.

Kommune-Norge bruker omtrent det samme som for ett år siden til administrasjon, målt per innbygger. Sett over tid har kostnaden gått betydelig ned - 14 prosent over fem år. De billigste har en administrasjon som koster bare 3.000 kroner per innbygger i året.

Har kommunen potensial for å kutte kostnadene?

Tabellen viser hva som er kommunens korrigerte kostnad per innbygger, målt mot gjennomsnittet i landet, i eget fylke, egen kommunegruppe, den 100. rimeligste kommunen i landet, de 10 % rimeligste i henholdsvis fylket og kommunegruppa.

Husk at vi har justert kommunens netto utgifter for utgiftsbehovet, slik det framkommer i

kostnadsnøklene i inntektssystemet.

Forskjeller knyttet til ulik befolkning og geografi er altså tatt hensyn til. Tallene bør derfor i stor grad være sammenliknbare mellom ulike kommuner, men selvsagt spesielt mellom kommuner som likner på hverandre.

NB: De 10 største kommunene har vi samlet i gruppe 14, ellers følger gruppeinndelingen SSB.

Netto utgifter er korrigert for kostnadsnøklene i statsbudsjettet for 2017, for å være mest mulig oppdaterte.

	Komm.	Snitt landet	Snitt fylke	Snitt gruppe	Topp 100	Topp fylke	Topp gruppe
Grunnskole	18 331	12 632	13 873	16 782	12 321	12 194	12 866
Pleie og omsorg	25 583	16 564	17 941	22 703	15 091	14 017	17 553
Barnehage	10 024	8 112	8 440	10 550	7 731	7 455	8 467
Barnevern	2 956	1 913	2 044	3 177	1 602	1 173	716
Sosialtjeneste	2 228	2 400	2 321	3 906	1 754	824	2 190
Kommunehelse	3 782	2 507	2 801	3 605	2 223	2 268	2 747
Administrasjon	8 433	3 685	4 298	6 848	3 606	3 372	5 092

Tallene er oppgitt i kroner per innbygger

Tabellen under viser hvor stor prosentvis forskjell det er fra kommunens eget kostnadsnivå og opp eller ned til de ulike målestokkene. Minus: Kommunen er billigere enn målestokken.

	Snitt landet	Snitt fylke	Snitt gruppe	Topp 100	Topp fylke	Topp gruppe
Grunnskole	45	32	9	49	50	42
Pleie og omsorg	54	43	13	70	83	46
Barnehage	24	19	-5	30	34	18
Barnevern	55	45	-7	85	152	313
Sosialtjeneste	-7	-4	-43	27	170	2
Kommunehelse	51	35	5	70	67	38
Administrasjon	129	96	23	134	150	66

Teoretisk skal forskjellene mellom kommunene være utjevnet ved at vi korrigerer for utgiftsbehovet slik det framkommer i statsbudsjettet.

Miljø og ressurser

2,5 % vekt i barometeret

	Kommunens nøkkeltall					Plass	Landet	Kommunens karakter		
				KB 2017	KB 2017			Andel nøkkeltall som har blitt bedre		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017					KB 2015	KB 2016	KB 2017
RESSURSER: Energikostnader per kvadratmeter bygg (15 %)	64	87	162	365	108	6,0	5,3	1,4		
RESSURSER: Samlet antall kvadratmeter per innbygger (formålsbygg) (15 %)	15,2	15,0	11,7	382	4,7	1,0	1,0	1,0		
RESSURSER: Sjøppel per innbygger (kilo) (15 %)	354	389	411	88	439	5,6	5,2	4,7		
RESSURSER: Vannforbruk per tilknyttet innbygger (m3) (15 %)	216	75	75	186	67	1,0	5,0	4,6		
REKREASJON: Netto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder, per innb. (10 %)	886	740	313	55	184	6,0	6,0	4,0		
LANDBRUK: Jordbruksareal omdisponert siste fire år, per 1.000 dekar (10 %)	0,1	0,1	0,3	149	3,6	5,9	5,9	5,7		
KLIMA: Plan med fokus på klima (5 %)			0	91				1,0		
MILJØ: Biler per 1.000 innbyggere (5 %)	468	488	499	108	500	4,5	4,2	4,1		
SAMFERDSEL: Netto driftsutgifter til kommunale veier, per meter vei (5 %)	211	333	152	67	119	6,0	6,0	4,1		
VEDLIKEHOLD: Utgifter til vedlikehold per kvadratmeter bygg (5 %)	36	59	37	320	1 032	1,3	1,9	1,3		

Endringer i metoden i Kommunebarometeret har en positiv effekt for Aurland i sektoren. Energikostnadene for bygg i Aurland er ganske høye. Hvorfor er det slik? Snittet er 108 kr per kvadratmeter.

Kommunen ser ut til å bygge veldig stort – det er mange kvadratmeter bygg målt mot innbyggertallet. Det er dyrt. Kommuner med lave innbyggertall ligger naturlig høyt på denne statistikken.

Innbyggerne produserer litt mindre søppel enn normalen i Kommune-Norge.

Andelen av dyrket og dyrka jord som er omdisponert de siste årene, kan indikere presset på arealer i kommunen. I Aurland er svært lite jordbruksareal omdisponert de siste årene, ifølge statistikken.

Det er få nøkkeltall knyttet til samferdsel. Kommunen bruker tilsynelatende noe mer enn normalkommunen på å vedlikeholde kommunale veier, målt som netto driftsutgifter per meter.

Kommunen bruker ganske lite penger på vedlikehold. Høy pengebruk er positivt; det skal i utgangspunktet forlenge byggets levetid.

Nasjonale utviklingstrekk:

Sektoren er en samlepott av ulike indikatorer som på forskjellig vis handler om ulik forvaltning av ressurser og miljø. Størrelse på egne bygg, kostnadene ved å varme dem opp og ved å vedlikeholde dem er sentrale nøkkeltall. Det er over tid mye mer miljøvennlig og økonomisk fornuftig å bygge relativt lite og vedlikeholde godt.

Korrigert for lønns- og prisvekst økte energikostnadene drøyt 4 prosent i fjor. De er likevel vesentlig lavere per kvadratmeter enn for fire-fem år siden. Snittet er nå på 108 kroner per kvadratmeter.

De sentrale byggene (rådhus, skoler, sykehjem osv.) er regnet med. I snitt er arealet nasjonalt på 4,7 kvadratmeter per innbygger. Dette er typisk en indikator hvor store kommuner kommer bedre ut enn små.

Kostnadene til vedlikehold økte litt i fjor, til 106 kroner per kvadratmeter i snitt. Korrigert for lønns- og prisvekst har vedlikeholdsutgiftene ligget ganske stabilt de siste seks årene.

Det er veldig store forskjeller mellom kommunene hva gjelder både hvor mye søppel innbyggerne produserer fra husholdningene, og hvor mye vann som brukes privat.

Et nytt nøkkeltall er andelen av dyrkbar jord som blir omdisponert. En høy andel er negativ,

ettersom det reduserer tilgjengelig areal for jordbruk. Ifølge statistikken omdisponeres det mindre areal nå enn for få år siden. Statistikkens kvalitet er vi usikre på.

Informasjonen om kommunenes klimainnsats er svært mangelfull. Det finnes bare én kommunestatistikk knyttet til klima, etter det vi har klart å oppdrive, og den er med i mangel av noe bedre.

Vi bruker antall biler per 1.000 innbyggere som en indikator på miljøvennligheten i befolkningen - selv om geografi åpenbart spiller en rolle. Kommunen spiller ingen sentral rolle på dette punktet. Likevel kan tettstedutvikling åpenbart ha en effekt på folks bilbehov - særlig i større byer.

For å få inn informasjon om det kommunale veinettet har vi fra i år også tatt i bruk nøkkeltallet vedlikehold av kommunale veier. I utgangspunktet antar vi at etterslepet øker, noe som er godt dokumentert tidligere. Høy pengebruk her vil derfor gi god uttelling i barometeret. I snitt bruker kommunene 119 kroner på drift og vedlikehold per meter vei.

Saksbehandling

2,5 % vekt i barometeret

Andel nøkkeltall som har blitt bedre **20**

	Kommunens nøkkeltall			Plass	Landet	Kommunens karakter		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017			KB 2015	KB 2016	KB 2017
FRISTBRUDD: Andel byggesaker med overskredet frist (20 %)	0		4	173		6,0		5,4
BYGGESAK: Behandlingstid saker med 3 ukers frist (15 %)	18	15	15	148	19	4,1	4,0	3,8
BYGGESAK: Behandlingstid saker med 12 ukers frist (15 %)	30	38	47	229		4,5	3,8	3,3
EIERSEKSJONERING: Saksbehandlingstid (10 %)	20		17	105		4,8		4,9
REGULERINGSPLANER: Saksbehandlingstid (10 %)	150		61	29		5,1		5,7
OPPMÅLINGSFORRETNING: Saksbehandlingstid (10 %)	21		51	172		5,5		3,8
TILSYN: Andel av vedtatte byggesaker med faktisk tilsyn (10 %)	1	2	5	114		1,2	1,2	1,6
GEBYR: Saksbehandlingsgebyr for enebolig (10 %)	4 944	9 975	9 350	156		5,5	4,4	4,8

Aurland er bedre enn veldig mange andre hva gjelder å overholde byggesaksfristene. Det er bra – kan kommunen komme helt i toppsjiktet her?

Proessen for søknader med 3 ukers behandlingsfrist er middels.

Byggesaker med 12 ukers frist behandles i normalt tempo målt mot andre kommuner.

Bare i noen få tilfeller fører kommunen faktisk tilsyn med byggesakene, ifølge statistikken.

Saksbehandlingsgebyret for enebolig er litt under snittet i Aurland på 9350 kroner, ifølge tallene fra Statistisk sentralbyrå.

Nasjonale utviklingstrekk:

Fortsatt er det veldig få gode indikatorer for saksbehandling. Det er synd at ikke Kommune-Norge måler dette på mer oversiktlig og tilgjengelig vis. I tillegg er det mange kommuner som ikke leverer data på dette området, noe som selvsagt øker usikkerheten.

Statistisk sentralbyrå har ikke publisert nasjonale gjennomsnitt for hvor mange saker som brøt saksbehandlingsfristene. Kommunene som står oppført med størst andel fristbrudd har bedre statistikk enn for ett år siden, det kan indikere bedring totalt sett.

Byggesaker med 3 ukers frist har omtrent samme saksbehandlingstid som tidligere år. Kommunene bruker i snitt nesten hele tiden de har til rådighet.

Saksbehandlingstiden for reguleringssaker har vi ikke et gjennomsnitt for, men også her har de dårligste kommunene mye bedre statistikk enn tidligere. De beste er nede på 1,5 måneders behandlingstid i snitt, ifølge tallene fra SSB.

Et nytt nøkkeltall vi tar i bruk er antall faktiske tilsyn målt mot antall byggesaker. Her er det svært store variasjoner mellom kommunene, og mange som ikke rapporterer. Et mål med å introdusere nøkkeltallet er å få større oppmerksomhet om det, slik at også kvaliteten på rapporteringen blir bedre - slik vi har sett på andre områder.

Vi har fra i år også tatt med saksbehandlingsgebyr for enebolig. Dette er en

kostnad som varierer fra under 4.000 kroner hos de rimeligste kommunene, til over 25.000 kroner i de dyreste kommunene.

Vann, avløp og renovasjon

2,5 % vekt i barometeret

Andel nøkkeltall som har blitt bedre **35**

	Kommunens nøkkeltall			Plass	Landet	Kommunens karakter		
	KB 2015	KB 2016	KB 2017			KB 2015	KB 2016	KB 2017
GEBYR: Årsgebyr, vann, avløp, renovasjon og feiing (10 %)	10 278	9 966	6 674	19	10 287	3,9	4,1	6,0
VANNKVALITET: Andel tilknyttet vannverk med god kvalitet E-coli (7,5 %)	78	77	76	196	82	4,4	4,4	4,4
VANNKVALITET: Andel tilknyttet vannverk med god kvalitet IE (7,5 %)	78	77	76	200	83	4,5	4,4	4,4
VANNKVALITET: Andel tilknyttet vannverk med god kvalitet farge (2,5 %)	78	77	76	192	83	4,6	4,5	4,4
VANNKVALITET: Andel tilknyttet vannverk med god kvalitet pH (2,5 %)	78	18	13	371	82	4,9	1,0	1,0
LEVERANSE: Brudd i vannleveransen, snitt timer per år per innb. (5 %)	2,8	0,0	0,0	1	0,6	2,1	6,0	6,0
VANNLEKKASJE: Andel av vannet som lekker bort (5 %)	19	20	20	122	31	4,3	4,1	4,3
FORNYING: Andel fornyet vannledningsnett siste tre år (5 %)	1,6	0,6	0,5	163	0,7	4,9	2,1	2,0
FORNYING: Andel fornyet spillvannsnett siste tre år, avløp (5 %)		0,1					1,2	
RENSEKRAV: Andel tilknyttet anlegg som overholder alle renskrav (20 %)	96					5,8		
ANLEGG: Antall stopp i kloakken per 100 km spillvannsnett (5 %)		0,0					6,0	
OVERSVØMMELSER: Antall oversvømte kjellere hvor kommunen har erkjent ansvar, per 10.000 innbyggere (5 %)		0,0					6,0	
RENOVASJON: Andel husholdningsavfall levert til gjenvinning og biologisk behandling (20 %)	50	50	50	25	37	5,6	5,6	5,5

Endringer i metoden i Kommunebarometeret har en tydelig positiv effekt for Aurland i sektoren.

Gebyrene for vann, avløp, renovasjon og feiing i Aurland er blant de laveste i landet. Det er positivt så sant det ikke betyr at vedlikeholdet på anleggene lider.

Ifølge statistikken lekker det noe fra ledningsnettet. Mange kommuner har langt dårligere statistikk.

Fornyingen av vannledningsnettet har de tre siste årene vært liten.

En ganske stor andel av avfallet går til materialgjenvinning og biologisk behandling.

Nasjonale utviklingstrekk:

Nøkkeltallene i sektoren er fornyet etter konkrete forslag fra Norsk Vann. Blant annet fanger vi nå opp vannkvalitet på en annen måte enn før, og har skiftet ut noen av nøkkeltallene knyttet til avløp.

Gebyrene skal i utgangspunktet være så lave som praktisk mulig. Samtidig er det viktig å se helheten. Det sentrale er om det er sammenheng mellom gebyrene og den anslåtte kvaliteten. Vann, avløp, renovasjon og feiing er inkludert. Summene er justert for den generelle lønns- og prisveksten i kommunesektoren, og vises dermed i faste 2016-kroner.

Vi har fire nøkkeltall for vannkvalitet, hvor kvaliteten målt med hensyn til ecoli og intestinale enterokokker har klart størst betydning.

Om det er brudd på vannleveransen er en ny indikator. Her er det lite som skiller de fleste kommunene, men enkelte kommer ganske dårlig ut.

Lekkasje fra vannledningsnettet er et problem i mange kommuner, hvor en stor del av vannet rett og slett forsvinner. Det er dårlig utnyttelse av ressursene, og her er det ingen bedring å spore over tid.

Utskiftingen av ledningsnettet går også i et fortsatt veldig lavt tempo, ifølge statistikkene.

Et nytt nøkkeltall er antallet stopp i kloakken, målt per 100 kilometer ledningsnett. Her er tallene relativt små, men det er likevel ganske store forskjeller mellom kommunene som rapporterer.

Et nytt nøkkeltall er antallet stopp i kloakken, målt per 100 kilometer ledningsnett. Her er tallene relativt små, men det er likevel ganske store forskjeller mellom kommunene som rapporterer.

ANALYSE

Høyere kvalitet tross skandaler

Kommune-Norge utviklet seg klart i positiv retning i fjor. Særlig innen barnevernet blir nøkkeltallene I STOR GRAD bedre.

Det har ikke vært noe godt siste år for barnevernet i kommunene. Den nyeste skandalen er fra barnevernet i Land. Men data i Kommunebarometeret indikerer at kvaliteten tross alt sannsynligvis øker i tjenesten samlet sett: 14 prosent av sakene tok mer enn 3 måneder å behandle i fjor, det laveste siden statistikken ble innført. Tre år tidligere var andelen hele 25 prosent.

Bemanningen ble betydelig større i fjor, og har aldri vært høyere. På fire år har antallet ansatte med fagutdanning økt med 30 prosent. Flere barn i barnevernet har en tiltaks- eller omsorgsplan enn noen gang.

Mye oftere bedre enn dårligere

Slik Kommunal Rapport måler utviklingen i Kommune-Norge, var det innen nettopp barnevernet at det var størst andel av forbedringer. Hele 63 prosent av tallene i barnevernsbarometeret ble bedre i fjor. Ingen andre sektorer har så god statistikk. Nærmest er økonomi, etter et år hvor Kommune-Norge har hatt de beste resultatene på ti år. Også innen grunnskole og helse var det en klar overvekt av nøkkeltall som ble bedre målt mot året før, enn verre.

Totalt sett forbedret Kommune-Norge seg i 53 prosent av barometeret, mens utviklingen var negativ i 37 prosent av nøkkeltallene. Det er en profil omtrent som for ett år siden, da kommunene også kunne vise til klart bedre nøkkeltall enn tidligere.

Der kommunene sliter mest med å forbedre seg, er kostnadsnivået. Flertallet av kommunene fikk høyere kostnader i fjor, etter at vi har korrigert både for det antatte utgiftsbehovet og lønns- og prisvekst. Sosialtjenesten, barnevern og helse var sektorene hvor kostnadene økte klart mest på nasjonalt nivå.

Innen vann, avløp og renovasjon har andelen nøkkeltall som har blitt dårligere det siste året, også vært klart større enn andelen som ble bedre. Slik har det vært hvert år siden Kommunal Rapport begynte målingen i Kommunebarometeret i 2010.

Lange trender

I pleie og omsorg er bildet fortsatt veldig variert mellom kommunene. Men noen trender er tydelige. Legedekningen på sykehjem har økt uavbrutt de siste ti årene.

Omfanget har økt med 74 prosent i denne perioden. Tiden beboere på sykehjem har med fysioterapeut har økt med 40 prosent fra bunnåret 2009 og fram til i fjor.

Bare det siste året har antallet plasser for demente økt med knapt 6 prosent, men fortsatt har kommunene langt fram til å fylle behovene her – det er anslått at om lag fire av fem gamle på sykehjem har en grad av demens.

Fortsatt er imidlertid nesten hver femte plass på sykehjem ikke etter moderne eneromsstandard. Her har det skjedd lite de siste årene.

Mange får ikke barnehage

I barnehagene går stadig flere barn med minoritetsbakgrunn i barnehage, men andelen er fortsatt mye lavere enn for barn med norsk bakgrunn. Bemanningen var omtrent uendret, mens andelen menn økte helt marginalt også i fjor. Som Kommunal Rapport fortalte sist uke, står imidlertid hele 4.300 barn med rett på plass, uten et tilbud. I grunnskolen fortsetter avgangs-karakterene å øke, noe som delvis er forklart ved at valgfag de siste årene har blitt en del av datagrunnlaget. Et nytt nøkkeltall i barometeret i år er andelen lærere under 40 år – en andel som øker. Derimot ligger andelen lærere med godkjent utdanning litt lavere nå enn for et par år siden. Data fra elevundersøkelsen viser at det er klart høyere andel elever som sier de trives godt på skolen nå, enn for fire-fem år siden.

Storkommuner blir bedre

Det er ingen kommuner som har forbedret så stor andel av nøkkeltallene i fjor som Oslo. En viktig forklaring på at Kommune-Norge samlet leverer bedre statistikk, er nettopp at store kommuner har klart bedre nøkkeltall enn før. Bergen, Trondheim, Bærum, Sandnes, Stavanger og Skien er også blant de 15 kommunene hvor størst andel nøkkeltall har blitt bedre det siste året.

Økonomiske forutsetninger har en betydning for kommunenes resultater. Kommuner med god inntekt kommer generelt bedre ut enn de som har lav inntekt i utgangspunktet. Dermed ser det også ut til at små kommuner presterer bedre enn store. I Kommunebarometeret korrigerer vi litt for disse forskjellene i økonomisk utgangspunkt. Når vi har gjort det, er det de store kommunene som kommer litt bedre ut enn de små.

Forskjellene basert på størrelse er likevel små. Småkommuner er i topp og bunn av tabellen, og der finner vi også store kommuner.

Finmark henger etter

De geografiske forskjellene er litt mindre enn tidligere – kommunene i Troms og Nordland har i snitt bedre plasseringer i år enn i fjor. Derimot henger kommunene i Finnmark fortsatt etter. Før vi tar hensyn til økonomiske forutsetninger ligger disse i snitt på 342. plass.

En sentral forklaring på at Finnmark-kommunene henger etter, er at nøkkeltallene innen grunnskole gir veldig svake plasseringer. Kommunene drifter også dyrt, selv etter at vi har korrigert for kostnadsindeksene i inntektssystemet. I teorien skal det korrigeres for alle ulike ulemper kommunene selv ikke kan påvirke. Som vanlig er det kommunene i Vest-Agder som har de beste plasseringene basert på nøkkeltallene alene, godt foran kommunene i Sogn og Fjordane og Oppland. Særlig innen pleie og omsorg, barnevern og økonomi løftes kommunene på Sørlandet på tabellene i barometeret.

Analysen sto på trykk i Kommunal Rapport nr 12/2017, 30. mars

De ti beste i fylket

KOMMUNE	PLASS	GSK	P.O	B.VERN	B.HAGE	ØKO.	KOSTN.
Aurland	20	7	53	124	188	69	405
Førde	37	8	279	226	134	198	179
Askvoll	43	49	166	276	53	185	103
Fjaler	46	20	374	245	60	179	53
Sogndal	51	28	413	158	315	42	184
Gloppen	53	38	348	127	30	368	192
Stryn	68	25	320	103	165	134	135
Hornindal	79	51	68		49	350	238
Balestrand	80	77	59	115	200	293	376
Gulen	85	56	202	155	400	48	360

De ti beste i kommunegruppa

KOMMUNE	PLASS	GSK	P.O	B.VERN	B.HAGE	ØKO.	KOSTN.
Bykle	3	247	42	18	1	1	407
Sirdal	5	21	12	223	72	35	408
Modalen	7		8		9	19	392
Aurland	20	7	53	124	188	69	405
Eidfjord	42	110	264	172	4	31	402
Aukra	59	67	123	344	401	4	396
Suldal	71	182	52	203	328	6	406
Salangen	96	224	57	160	16	315	298
Nesseby	161		211	12	384	88	239
Forsand	294	383	122	400	120	10	398

De kommunen likner mest på

KOMMUNE	PLASS	GSK	P.O	B.VERN	B.HAGE	ØKO.	KOSTN.
Bykle	3	247	42	18	1	1	407
Sirdal	5	21	12	223	72	35	408
Valle	8	118	4	189	3		
Tokke	12	29	222	121	13	98	401
Vang	34	220	1	15	43	223	384
Eidfjord	42	110	264	172	4	31	402
Suldal	71	182	52	203	328	6	406
Bygland	78	318	169		8	52	359
Balestrand	80	77	59	115	200	293	376
Hol	81	86	190	140	84	131	388
Tydal	121	120	65		128	122	400
Vik	126	62	327	295	85	189	317
Lærdal	137	89	74	149	57	332	372
Tinn	140	258	101	88	127	49	399
Vinje	192	313	98	81	35	183	403
Flå	214	356	90	334	121	81	272
Nore og Uvdal	248	323	132	68	119	84	374
Odda	331	164	270		397	116	386
Sørfold	367	256	398	137	10	372	404

Kommunen målt mot egne naboer

KOMMUNE	PLASS	GSK	P.O	B.VERN	B.HAGE	ØKO.	KOSTN.
Aurland	20	7	53	124	188	69	405
Ulvik	44	44	218	193	59	260	299
Hol	81	86	190	140	84	131	388
Vik	126	62	327	295	85	189	317
Lærdal	137	89	74	149	57	332	372
Voss	260	171	377	299	205	141	186

Viktigste endringer fra 2016 til 2017

To sektorer er spesielt endret det siste året. Eldreomsorg er omdøpt tilbake til **pleie og omsorg**, hvor vi ved hjelp av kommuner, fagfolk og konsulenter har endret en del nøkkeltall. Hensikten har vært å gi et bedre

bilde av hele tilbudet i sektoren, og premiere mangfold.

Innen **vann, avløp og renovasjon** har vi fått konkrete forslag til forbedringer fra

Norsk Vann, som vi i all hovedsak har tatt i bruk. Hensikten har her vært å få en bedre indikator som også har støtte i bransjen.

Slik beregner vi karakterene for hvert nøkkeltall

De 5 % beste verdiene innen ett nøkkeltall får karakteren 6 - som er toppkarakteren. Ved å sette grensen på ca den 20. beste kommunen unngår vi problemet ved at det ofte er enkelte kommuner som ligger særlig langt unna "normalen".

På samme måte er grensen for bunnkarakteren 1 satt ved de 5 % laveste verdiene for nøkkeltallet.

Når vi har laget denne skalaen, betyr det også at en kommune som får karakteren 3,5 har et nøkkeltall som ligger midt mellom grensen for topp- og bunnkarakter (3,5 ligger midt mellom 1 og 6).

Det er disse kommunene vi ofte betegner som «normalkommunen». Hvis en kommune mangler et nøkkeltall, har vi gitt

den karakteren 3,5 for å kunne beregne en totalskår.

Spørsmål om Kommunebarometeret, eller vil virksomheten bli abonnent? Send epost til barometer@kommunal-rapport.no.

Hva betyr det å være en normalkommune?

I analysen bruker vi ofte begrepet normalkommune. Da viser vi *ikke* til kommunen som ligger på landsgjennomsnittet - men den kommunen som har et resultat som er midt mellom de aller beste og de aller dårligste kommunene. En normalkommune vil ha karakteren 3,5

(se boksen over). Landsgjennomsnittet er i veldig stor grad påvirket av innbyggertallet og resultatene i de store kommunene. Men vi ser i noen tilfeller at det er veldig stor forskjell mellom landsgjennomsnittet og hvor de fleste kommunene befinner seg på skalaen. Da

kan det bli stor forskjell mellom hva normalkommunen leverer, og landsgjennomsnittet. Det viktige er å identifisere hva som er de beste resultatene i Kommune-Norge, uavhengig av kommunistørrelse.